

Posudek bakalářské práce Ladislava Skákala
Užívání hlasivkového rázu u rodilých a nerodilých mluvčích francouzštiny
(Ústav románských studií, FF UK v Praze, 2013, 52 pp.)

Obsah. Bakalářská práce se zabývá hlasivkovým rázem ve francouzštině rodilých mluvčích a českých studentů. V teoretické části autor vymezuje terminologii, popisuje hlasivkový ráz z hlediska artikulačního a zamýšlí se nad jeho funkcí ve francouzštině, v češtině a okrajově i v dalších jazycích. Uvádí faktory, které mají vliv na distribuci rázů, a připomíná, že ačkoli bývá ráz v učebnicích francouzštiny zmiňován jen okrajově, není pravda, že jde o ojedinělý jev. Dále představuje výsledky Malécotovy studie z r. 1975 a upozorňuje na specifika jeho metodologie.

V empirické části zkoumá autor hlasivkové rázy v nahrávkách čtené řeči (8 rodilých mluvčích, 17 studentů prvního ročníku, titíž studenti ve třetím ročníku). Vymezuje otázky, jimž se bude věnovat, a popisuje metodologii určování přítomnosti rázu jak mezi dvěma fonémy, tak po pauze.

Četnost užití rázu je prezentována formou komentovaných grafů. Rozdíly mezi skupinami jsou podrobeny testům statistické významnosti. Potvrzuje se, že rodilí mluvčí užívají ráz méně často než čeští studenti a že jeho četnost významně klesá také u studentů, kteří absolvovali stáž ve frankofonní zemi. Analýza dále ukázala, že konzistentnost užívání rázu u téhož mluvčího je i s odstupem tří let poměrně velká. Četnost rázů u studentů třetího ročníku není statisticky odlišná od jejich četnosti u rodilých mluvčích. Pokud jde o vliv kontextu, naznačuje studie, že gramatická slova jsou vyslovována s rázem méně často, zatímco slova plnovýznamová, slova pronesená s důrazem a slova stojící po prozodické hranici jím začínají častěji. Realizace rázu (hlasivková exploziva vs. třepená fonace) je u všech tří skupin poměrně vyrovnaná; převaha hlasivkových exploziv u studentů prvního ročníku je interpretována jako vliv pomalejšího mluvního tempa. Signifikantní rozdíl byl ale nalezen v závislosti na předchozím kontextu (v kontextu V?V je častější třepená fonace).

Téma a jeho zpracování. Protože problém hlasivkového rázu v rodilé (a zejména pak nerodilé) francouzštině není v odborné literatuře dostatečně zpracován, lze téma považovat za originální. Práce je primárně deskriptivní, místy jsou popisované jevy komentovány i z hlediska didaktického.

Struktura a metodologie. Práce má logickou strukturu a je podložena relevantní odbornou literaturou s náležitým systémem odkazování. Autor aplikuje tradiční i novější koncepty (např. pokud jde o pojetí hlasivkové explozivy a třepené fonace jako dvou realizací hlasivkového rázu) a při analýze nahrávek, která není zcela triviální, nalézá rozumný kompromis mezi akustickým a percepčním přístupem. Metodologická rozhodnutí jsou řádně popsána a odůvodněna.

Formální a jazyková stránka. Jazyková stránka je vyhovující, překlepy jsou ojedinělé (např. na str. 27 – *větší*, str. 48 – *encrage*, str. 49 – *prémière*).

Konkrétní připomínky k textu a náměty k obhajobě:

- Str. 20: Formulované „hypotézy“ ve skutečnosti nejsou hypotézami, ale otázkami.
- Str. 37: Při zkoumání kontextů, v nichž je použití rázu časté, se berou v potaz všechny skupiny mluvčích. Bylo by možné/vhodné zkoumat odděleně rodilé a nerodilé mluvčí?
- Str. 37: Bylo by možné práci rozšířit o analýzu syntaxe a prozodického frázování? Bylo by možné zjistit vliv iniciálního přízvuku?
- Skupina sledovaných studentů obsahuje jednu bilingvní mluvčí – jak bylo naloženo s jejími výsledky, které nejsou srovnatelné s ostatními studenty?

Závěr. Bakalářská práce naplňuje a v některých ohledech přesahuje požadavky kladené na tento typ textu. Autor užitečně propojil oba své studované obory a předložil nové výsledky. Práci lze považovat za příspěvek k řešení problému, který je dostupnými příručkami francouzské fonetiky zanedbáván. Z těchto důvodů práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci známkou *výborně*.